

Sect. VII. An Dei immensitas possit demonstrari.

71

Quod declaratur rorquet ratione in huc modo
dum, nā si causa efficiens ut sic nō postulat hanc
conveniētatem cum effectu seu actione sua ex
eo quod causa efficiens est, sed quia finita est; ergo
si fingamus esse causam infinitam virtutis in de
finito loco, illa posset immediatē agere in distans,
nihil agendo in propinquū, quia nihil est quod
obstet. Imo eadē rōne posset agere ad quamcum
que distantiam in infinitū, quia virtus infinita non
debet habere limitata sp̄herā, & aliunde supponi
tur, ex rōne cause efficiens nō esse necessaria
illā immediationē seu propinquitatē, ergo ob
eandē rationē seruata proportione agens finitū,
cum habeat certam sp̄heram extensam usque ad
certam distantiam, poterit intra illā immediatē age
re in distans, quāuis non agat in propinquū.

XIII. **Q**uanta ergo evidēt aut certitudine ex his
qua experimur in agentibus naturalibus, colligimus
omnia sibi determinare hunc modū agen
distanta certe colligidū est illā necessitate nō
prouenire ex limitatione virtutis, sed ex ipsam
rōne agētis. Nam sicut forma ut forma est, requiri
rit ad suū effectum formale, vniōne & instantiā
cū materia, nec posset forma aliqua, quāuis fin
geretur infinita, dare suū effectū sine illā propin
quitate, vel sicut causa finalis ad suā causalitatem
requirit propinquitatē per cognitionē, nec pōt
ter illā exercere, ēt si maximē infinita sit, ita agēs
ut agens requirat ad agendū propinquitatē &
im
mediationē cū passo vel effectu, sine qua nō po
test agere ēt si infinitum sit. Addo multō minus
id pōtē cōnenire agenti infinita virtutis, quia a
gente in distans est in aliquo agente posset videri
perfectio, nō tñ potestate perfectio similiter,
sed supposita imperfectione, ab soluē tamē mul
to melius est esse omnino indistans a suo effectu,
vt non solū ex virtute agendi, sed et ex modo, &
dispositione seu propinquitate habeat summam
perfectionē in agendo, summissam, dominū in
effectū. Vnde valē errantia illius libri de
Mundo ad Alex. exstīmatis ad perfectionem gū
bernatoris pertinere vt in uno loco existat, &
efficacia sua ēt in distantia loca inficiat: hoc enim
pertinet ad quandā perfectionē hominū, suppo
sa eorum imperfectione: ab soluē tamē nō est
perfectio, multoque melius est per se ipsum ades
se omnibus suis effectibus, si id possit sine distra
ctione, aut diminutione sue virtutis. Ex his ergo
sufficienter soluta est secunda obiectio.

An in spirituali agente localis p̄tentia antecebat actionem.

XIII. **S**ecundus in 2.
d. 2. n. 5.

Responsio
aliquotū.

In prima vero illius confirmatione rōgitur ob
iectio quam Scotus facit contra D. Thomam,
q̄ vel petat principiū in sua p̄bōne, si supponat
Deū esse in rebus per operationem tanquam
per rationem formale existēd in illis, ut de spi
ritualibus rebus in vienit sum D. Thomas opinat,
vel nihil probet, nisi admittat alia p̄tentia Dei
in rebus priorem operatione. Ad quod inād
Thomistā, D. cum quidem nulla habere p̄tentiam
in rebus priorē operatione, & nihilominus non peti principium in dicta rōne, quia p̄cedit,
vel à causa formalī ad suū effectū, vel a funda
mento ad relationē, vt si probemus aliquod cor

pus esse in loco, quia est quāatum, aut esse simile
quia est album. Contra hanc verō responsonem
procedit difficultas tacta in dicta confirmatione,
nam in naturalibus agentibus ex actione conclu
ditur & demonstratur p̄sentia vel propinquati
tas agentis tanquam quid prius & p̄suppositū
ad actionem: ergo cum illa rāta sumpta sit ex
proprietate ad agentia naturalia, & ex his que
nos in illis experimur, vel concludere debet p̄
sentia Dei ut priorem & p̄requisitam ad
actionem, vel nihil certe concludit.

Quare alii respōdēt & concedunt Scoto ne
cessariam esse aliquā p̄sentiam priorē actione,

xv.
Alterius re
sponso.

illam verō non est p̄sentia ad res ipsas, nā cū
res non sint nisi per actionē Dei, intelligi nō pot
p̄sentia ad res ante actionem, sed est p̄sen
tia ad spatū in quo sūt res, quia Deus efficit. Vn
de in hac cōdūtione p̄requisita intercedit quidē
differētia inter Dcū & alia agentia naturalia, q̄
hac p̄requisitū realē p̄sentia ad paſsum ad
se mobile, q̄ Deus non requirit, quia nullū paſ
sum necessario supponit ad actionē sua seruatur
autē proportio, quia sicut agens naturale requirit
p̄sentia ad paſsum in quo operatur est, ita Deus
p̄requisitū p̄sentia ad spatū in quo est creatu
rus. Sed huic responsoni obstare vñ, quia illud
spatū nihil sit, sed solū à nobis imaginatione fin
gitur, & ideo spatū ēt imaginariū illud voca
mus, q̄ ergo singlū pōtē Deus ante creationē
rerum sit p̄fēctus hinc spatio, alioquin erit ēt p̄
fēctus ipsi sp̄sus, etiā nihil sūt, quia tā nihil est
illud spatium. Deinde, quia est necessaria huius p̄
sentia ad spatū imaginariū, in naturalibus. n. agen
tibus rectē intelligitur q̄ propinquatas ad mobile
possit esse necessaria conditio ad agendum, quia &
illa propinquatas aliquid realē est, & p̄terea agēs
operatorū est ex passo, educendo formā de potē
tia eius: at vero p̄sentia ad spatū imaginariū
nihil realē est pōtē, sed solū aliquid rā imaginariū
sicut ipsum spatū; neque Deus operatorus est ex
spatū, educendo effectū de potentia illius.

Rēspōdēt, difficultatē hāc (de qua plura sta
tim dicemus) magis videri sumptā ex mō loquē
di nostro, & verbis, q̄ ex re ip̄a. Nam de te dicē
dum est ante actionem. Dei p̄supponi necessaria
rio ex parte Dei talem modum existēti seu talē
dispositionē (vt mō nostro loquamur) substatia
sūt, vt ex parte sua ita existat, vt sine fui mutatio
ne possit intime & realiter esse in quacunq̄, si
illā velit creare, & hinc modū esſendū hēt Deus
ex vi ita imēficiat. Quia vero nos non possum
mus hāc dispositionē in substantia spirituali cō
cipere nisi per ordinē ad spatū, eo q̄ Deus ex vi
p̄dictē dispositions de se ap̄ius est ad existē
dū in quibuscunq; corporalib. spatīs, ēt si in infi
nitū protendātur, iō nō possumus illā diuinę sub
stantiā dispositionē, & immensitatē cōcipere ni
si per modū cuiuslibet extentionis, q̄ necessario
explicamus per ordinē ad corpora, & q̄n vel te
ip̄a, vel mēte re alia corpora leparamus, necessa
rio apprehendimus velut quoddā spatū aptū re
pleni corporib. cui tota diuina substantia sit p̄fēcta,
& tota in toto, & tota in singulis partibus eius, p
quam p̄sentiam nihil aliud significamus quā
p̄dictam diuinę substantiā dispositionē.

Hinc ergo ad priorē obiectiō dicuntur, q̄ licet
spatū nihil realē sit, tamen eius apprehensio

Tom. 2.

E 4. aut

xvi.
Vera diffi
cultatis relo
cutionis.